

Ministerieel besluit houdende bescherming van 7 langgestrekte hoeves als monument en van 2 dorpsgezichten te PEER

DE VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004 en 10 maart 2006;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 15 oktober 2004, 23 december 2005, 19 mei 2006, 30 juni 2006, 1 september 2006, 15 juni 2007, 28 juni 2007, 10 oktober 2007, 14 november 2007, 5 september 2008, 22 september 2008 en 6 januari 2009;

Gelet op het ministerieel besluit van 23 januari 2008 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van 11 als monument te beschermen langgestrekte hoeves en 2 dorpsgezichten te Peer;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 03 juli 2008,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004 en 10 maart 2006:

1° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische , volkskundige en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

langgestrekte hoeve, gelegen te

Peer (Peer), Heihuiskens 8;

bekend ten kadaster:

Peer, 1e afdeling, sectie E, perceelnummers 409E/DEEL, 410F/DEEL, 411G.

2° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische , volkskundige en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

voormalige langgestrekte hoeve, gelegen te

Peer (Peer), Molhemstraat 73;

bekend ten kadaster:

Peer, 1e afdeling, sectie A, perceelnummers 213D, 215D.

3° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische ,
volkskundige en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

voormalige langgestrekte hoeve, gelegen te

Peer (Peer), Mgr. Morisstraat 3;

bekend ten kadaster:

Peer, 1e afdeling, sectie D, perceelnummers 196E, 203C, 203D.

4° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische ,
volkskundige en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

langgestrekte hoeve met losstaande bestanddelen, gelegen te

Peer (Grote-Brogel), Donkshofweg Z/N;

bekend ten kadaster:

Peer, 3e afdeling, sectie B, perceelnummers 242A, 243F, 244D, 245F,
246, 247C/DEEL.

5° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische ,
volkskundige en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

voormalige langgestrekte hoeve, gelegen te

Peer (Kleine-Brogel), Zavelstraat 8;

bekend ten kadaster:

Peer, 2e afdeling, sectie A, perceelnummer 469E.

6° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische ,
volkskundige en sociaal-culturele waarde:

- als dorpsgezicht:

oostelijke omgeving hoeve Zavelstraat 8 met inbegrip voormalige

langgestrekte hoeve Vliegveldlaan +27, gelegen te

Peer (Kleine-Brogel), Vliegveldlaan +27;

bekend ten kadaster:

Peer, 2e afdeling, sectie A, perceelnummers 462C, 463A2, 490M, 490N.

7° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische ,
volkskundige en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

zeepziederij en winkel, gelegen te

Peer (Kleine-Brogel), Zavelstraat 17;

bekend ten kadaster:

Peer, 2e afdeling, sectie A, perceelnummer 454L/DEEL.

8° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische ,
volkskundige en sociaal-culturele waarde:

- als dorpsgezicht:

dorpsdries en hoeve, gelegen te

Peer (Kleine-Brogel), Zavelstraat 21;

bekend ten kadaster:

Peer, 2e afdeling, sectie A, perceelnummers 434E/DEEL, 436C, 442E, 444F,
445S2, 454L/DEEL.

9° Wegens de historische, historische in casu architectuurhistorische ,
volkskundige en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

voormalige langgestrekte hoeve, gelegen te

Peer (Kleine-Brogel), Zavelstraat +28;

bekend ten kadaster:

Peer, 2e afdeling, sectie A, perceelnummers 527K, 527L.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Dient te worden beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, historische, in casu architectuurhistorische, volkskundige en socio-culturele waarde:

Peer (Peer): langgestrekte hoeve, gelegen Heihuiskens nr. 8.

De historische waarde:

De hoeve dateert naar verluidt van 1925.

De historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Traditionele architecturale elementen van de goed bewaarde hoeve zijn de ordonnantie, de verankerde baksteenbouw, de gecementeerde plint en dito lekdrempels van de getoogde muuropeningen, het zadeldak, het naar de opkamer verwijzende keldergat achteraan en de aflijnende rechte muizentand van het dienstgedeelte. Zoals vaak het geval is, bleef de westelijke zijpuntgevel blind als beschutting tegen de felle westenwind, terwijl de voorgevel naar het zonnige zuiden is gekeerd.

De volkskundige en socio-culturele waarden:

De ordonnantie, alsook de behouden innerlijke structuur en afwerking getuigen van de landbouwbedrijvigheid.

De hoeve met traditioneel erf is mooi gelegen in open agrarisch gebied.

Dient te worden beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, historische, in casu architectuurhistorische, volkskundige en socio-culturele waarde:

Peer (Peer): voormalige langgestrekte hoeve, gelegen Molhemstraat 73.

De historische waarde:

Ondanks het feit dat de voormalige hoeve door jaartalankers 1882 is gedateerd, komt in de Atlas van de Buurtwegen (1845) op deze plek al een langgestrekte hoeve voor, waaruit men kan besluiten dat het complex mogelijk in kern teruggaat tot de eerste helft van de 19de eeuw en de jaartalankers mogelijk naar een latere verbouwing verwijzen.

De historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Traditionele kenmerken van de vrij gaaf bewaarde voormalige hoeve zijn de verankerde bak- en cementsteenbouw, de "klassieke" ordonnantie, het zadeldak, de rechte muizentanden, de gecementeerde plint, de vlechtingen, top- en schouderstukken.

De volkskundige en socio-culturele waarden:

Een oude linde en een oude beuk zorgen voor beschutting ten westen en maken deel uit van het agrarische geheel.

De hoeve ligt in landschappelijk waardevol agrarisch gebied, in de ankerplaats van de Valleien van de Dommel en de Bollisserbeek, vlakbij beschermd landschap.

Dient te worden beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, historische, in casu architectuurhistorische, volkskundige en socio-culturele waarde:

Peer (Peer): voormalige langgestrekte hoeve, gelegen Mgr. Morisstraat 3 ;

De historische waarde:

De langgestrekte hoeve werd opgetrokken in 1881.

De historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Traditionele kenmerken van de vrij gaaf bewaarde hoeve zijn de bouwwijze als verankerde bak- en cementsteenbouw, de deels van Vlaamse pannen voorziene zadeldaken, de gecementeerde plint en de overhoekse muizentanden. Het behouden houtwerk en dito innerlijke structuur vormen een extra-meerwaarde.

De volkskundige en socio-culturele waarden:

De drie voor beschutting zorgende linden ten noordwesten en de beukenhaag maken integraal deel uit van de agrarische bedrijvigheid.

De hoeve ligt in open wei- en akkerland, in landschappelijk waardevol agrarisch gebied.

Dient te worden beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, historische, in casu architectuurhistorische, volkskundige en socio-culturele waarde:

Peer (Grote-Brogel): langgestrekte hoeve met losstaande bestanddelen, gelegen Donkshofweg zonder nr.

De historische waarde:

De hoeve werd opgetrokken in de tweede helft van de negentiende eeuw. Op de Ferrariskaart (1771-77) en in de Atlas van de Buurtwegen (1845) komt ongeveer op dezelfde plaats reeds een oudere inplanting voor, bij eerstgenoemde kaart bestaande uit één gebouw, bij de tweede kaart uit drie losstaande elementen. De losstaande bestanddelen van de huidige hoeve zijn van latere datum.

De historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Traditionele kenmerken van deze vrij gaaf bewaarde hoeve zijn de verankerde bak- en cementsteenbouw onder wolfs-, zadel- en lessenaarsdaken, de ordonnantie, de vlechtingen in de zijpuntgevels van de woonhuisvleugel, de overhoekse en rechte muizentanden van het parallelle dienstgebouw. Een bijkomende meerwaarde vormt het grotendeels bewaarde houtwerk. Voor het woonhuis bevinden zich verder de typische gecementeerde stoep, kasseien en maaskeien.

De volkskundige en socio-culturele waarden:

De behouden beukenhagen, boomgaard, lindebomen (ter bescherming tegen de westenwind), mestvaalt, ronde gecementeerde waterput en mogelijk bakhuis zijn eveneens traditionele exponenten van landbouwactiviteit.

De hoeve is mooi gelegen in landschappelijk waardevol agrarisch gebied en maakt deel uit van de ankerplaats van de Vallei van de Abeek stroomopwaarts van Bocholt.

Dient te worden beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, historische, in casu architectuurhistorische, volkskundige en socio-culturele waarde:

Peer (Kleine-Brogel): voormalige langgestrekte hoeve, gelegen Zavelstraat nr. 8.

De historische waarde:

Het betreft een vrij gaaf bewaard voorbeeld van een Kempische langgestrekte hoeve, in kern daterend uit de eerste helft van de negentiende eeuw en mogelijk verbouwd of heropgetrokken in 1870.

De historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Bij deze verankerde baksteenbouw is spaarzaam gebruik gemaakt van hardsteen voor de lekdrempels van de vensters. De zadeldaken vertonen typische aandaken met vlechtingen, top- en schouderstukken.

De volkskundige en socio-culturele waarden:

De hoeve wordt gekenmerkt door een klassieke indeling, die verband houdt met de typisch Kempische landbouwbedrijvigheid. De stal bevindt zich, zoals gewoonlijk, tussen het woonhuis en de voormalige dwarsschuur. De hoeve ligt in woongebied met landelijk karakter.

Dient te worden beschermd als dorpsgezicht omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, historische meer bepaald architectuurhistorische, volkskundige en socio-culturele waarde:

Peer (Kleine-Brogel): de oostelijke omgeving van de hoeve, met inbegrip van de leegstaande, voormalige langgestrekte hoeve, gelegen Vliegveldlaan nr. +27.

De waarden van het dorpsgezicht:

Rondom de hoeve bleef een sober ruraal kader bewaard, dat integraal deel uitmaakt van de hoeve. Een kleine, al in de Atlas van de Buurtwegen (1845) aangeduide veldweg ten oosten hoort hierbij, alsook de aan de Vliegveldlaan gelegen, leegstaande voormalige langgestrekte hoeve met bijgebouwen, het geheel van bak- en cementsteen, met typische ritmerende lisenen en aflijnende rechte muizentand. Van deze laatste hoeve bleven ook de waterput en de mestvaalt behouden.

De hoeve in het dorpsgezicht ligt ook in woongebied met landelijk karakter, met aanpalend agrarisch gebied.

Dient te worden beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, historische, in casu architectuurhistorische, volkskundige en socio-culturele waarde:

Peer (Kleine-Brogel): voormalige zeepziederij en winkel, gelegen Zavelstraat nr. 17.

De historische waarde:

Het gebouwencomplex omvatte eertijds de zeepziederij en winkel van Hendrik Essers (1815-1893), burgemeester van Kleine-Brogel van 1864 tot 1893, koopman in kruidenerswaren en uitbater van een groothandel in koloniale waren, alsook van diens echtgenote Joanna Maria Van Winkel. In kern gaat het complex terug tot 1848. Na brandstichting in 1888, werd het nog datzelfde jaar hoger opgetrokken. In 1871 was dit geheel reeds uitgebreid met een dienst(?)gebouw ten westen.

De historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Het gaat om een vrij uniek voorbeeld van een aanvankelijk U-vormig en heden gesloten gebouwencomplex, daar de meeste gebouwen in de Kempische landelijke nederzettingen een langgestrekt uitzicht hebben. Ook het ophogen van het woonhuis in 1888 wijst op de relatief hoge rijkdom van de toenmalige eigenaars. De diverse vleugels zijn doorgaans voorzien van traditionele aandaken met vlechtingen, schouder- en topstukken.

De volkskundige en socio-culturele waarden van het monument:

Een zeepziederij of zeeprij is een bedrijf waar zeep uit vetten werd vervaardigd. De oudste bereidingsmethode is de alkalische hydrolise van vetten of het zeepzieden. Na het koken (zieden) van de vetten met loog werd de zeep door afkoeling en uitzouten afgescheiden uit het reactiemengsel. De zeepziederij ligt in woongebied met landelijk karakter.

Dient te worden beschermd als dorpsgezicht omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, historische meer bepaald architectuurhistorische, volkskundige en socio-culturele waarde:

Peer (Kleine-Brogel): de dorpsdries met de voormalige langgestrekte hoeve, gelegen Zavelstraat nr. 21.

De waarden van het dorpsgezicht:

Rondom de voormalige zeepziederij bleef een sober ruraal kader bewaard, dat integraal deel uitmaakt van het complex en bestaat uit een driehoekige dorpsdries met aanpalende voormalige langgestrekte hoeve, Zavelstraat nr. 21, een beeldbepalend element uit de tweede helft van de negentiende eeuw. De hoeve van het dorpsgezicht ligt in woonuitbreidingsgebied.

Dient te worden beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, historische, in casu architectuurhistorische, volkskundige en socio-culturele waarde:

Peer (Kleine-Brogel): voormalige hoeve van het langgestrekte type, gelegen Zavelstraat nr. +28

De historische waarde:

De hoeve dateert in kern uit 1848 en werd in 1888 na brandstichting heropgebouwd en met één travee uitgebreid. De voormalige varkensstal en het dito bakhuis zijn van latere datum.

De historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Traditionele elementen vormen de baksteenbouw onder zadeldak, de ordonnantie, de gecementeerde stoep, de typische muizentand, de uilengaten en het aandak met vlechtingen, schouder- en topstukken.

De volkskundige en socio-culturele waarden:

De typische Kempische ordonnantie, de indeling van de hoeve, het behouden voormalige bakhuis en de bomen achteraan het erf maken integraal deel uit van dit agrarisch geheel, gelegen in woongebied met landelijk karakter. De hoeve ligt aan een dorpsdries met al beschermde Kapel van O.-L.-Vrouw van Rust, een voormalige zeepziederij (nr. 17) en een dito langgestrekte hoeve (nr. 21).

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 23 juni 2006 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994 en 22 augustus 2006).

05 FEB. 2009

Brussel,

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en
Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening

Dirk VAN MECHELEN